

Det norske
Arbeiderparti

BERETNING
1932

OSLO 1933
ARBEIDERNES ARTISTRYKKERI

Utvalg og komitéer.

De faste utvalg og komitéer har hatt følgende sammensetning:

Agitasjonsutvalg: Oscar Torp, formann, Martin Tranmæl, Einar Gerhardsen, Valdemar Nielsen, Thina Thorleifsen med Hjalmar Dyrendahl som sekretær.

Internasjonale utvalg: Edv. Bull, formann, Haakon Meyer, Magnus Nilssen, Martin Tranmæl, Oscar Torp, Halvard Olsen med Finn Moe som sekretær.

Efter Edv. Bulls død har Oscar Torp vært utvalgets formann.

Arbeiderbladets kontrollkomité: Oscar Torp, formann, Valdemar Nielsen, A. E. Gundersen og Einar Gerhardsen valgt av centralstyret, Ingv. Rastad med Osvald Marthinsen som varamann fra Oslo Arbeiderparti, Karl Andersen med Ole Hagen som varamann fra Akers Arbeiderparti, Gunnar Disenåen fra Oslo og Omegns faglige Samorganisasjon, Hans Amundsen som representant for redaksjonspersonalet og Alf Agnor for personalet i ekspedisjonen. Bladets disponent er komitéens sekretær.

Kooperative utvalg: Alfred Madsen, formann, Sven Svensson, sekretær, Sigrid Syvertsen, Jens Teigen og Bjarne Jullum.

Landsboligutvalg: Randolph Arnesen, formann, Arnold Wik, sekretær, A. E. Gundersen, Nanna Broch og Arthur Karlsen.

Partiets og Landsorganisasjonens samarbeidskomité: Oscar Torp og Martin Tranmæl med Valdemar Nielsen som varamann fra partiet, Halvard Olsen og Johs. M. P. Ødegaard fra Landsorganisasjonen med Alfred Madsen som sekretær.

Antimilitære landsutvalg: Oscar Torp, formann, og Einar Gerhardsen fra partiet. Arnefinn Vik og Per Lie fra Ungdomsfylkingen.

Idrettssamarbeidskomitéen: Trygve Lie og Ola Brandtorp fra Idrettsforbundet, Olav Hindahl og Jens Teigen fra Landsorganisasjonen og Oscar Torp og Einar Gerhardsen fra partiet.

Barnelagenes landsutvalg: Erling Anthonsen, formann, og Thora Pettersen valgt av partiets centralstyre. Thina Thorleifsen og Helga Karlsen valgt av Kvinnesekretariatet. Kaare Hansen og Arne Hagen fra Ungdomsfylkingen.

Arbeidernes Aktietrykkeris styre: Oscar Torp, formann, Valdemar Nielsen, Jens Teigen, Torbjørn Henriksen, Max Madle, Severin Arnesen.

Agitasjonen.

I 1932 har det vært utfoldet en usedvanlig stor agitasjonsvirksomhet.

De store saker som partiet fremmet i begynnelsen av året, avrustningsforslaget og kriseprogrammet, blev understøttet av møter rundt om i landet og i løpet av sommermånedene blev det holdt en rekke større stevner.

Så kom partimåneden oktober som blev den mest vellykkede landsomfattende agitasjon som nogen gang har vært i partie i de år som det ikke har vært valg. Det blev i partimåneden holdt 600 møter. Tilslutningen til møtene var overordentlig stor. Det var tilstrømning til møtene som under en valgkamp.

I agitasjonsmåneden blev det stiftet 61 foreninger og 12 kvinneavdelinger. Dessuten tilmeldte 9 fagforeninger sig kollektivt til partiet. Foruten den direkte tilvekst av foreninger, blev det gjennom møter gjort forberedelse til stiftelse av foreninger på ytterligere 39 steder.

Arbeidet for utbredelsen av partipressen blev viet stor oppmerksomhet og resultatene på dette område blev da også større enn det tidligere har vært i agitasjonsmånedene. Det blev tegnet 11 334 nye abonnenter.

Av partiforlagets brosjyrer blev solgt 20 000 eksemplarer.

Men agitasjonen stoppet ikke op når man var ferdig med partimåneden. I årets to siste måneder blev det holdt en rekke antimilitære møter om krigsfare og om partiets avvebningsforslag.

Efter den oversikt partikontoret har over foredragsvirksomheten, er det i tilslutning til partiet holdt 2 938 foredrag. I dette tall er tatt med opgaven over foredragene 1 mai. Det blev da holdt 422 foredrag. Det har således vært en veldig agitasjon for partiets politikk i årets løp. Og den økede interesse som således er skapt, har også ført til øket opslutning om partiets organisasjon. Det er således i årets løp stiftet 110 nye partiforeninger og 15 kvinneavdelinger. 17 fagforeninger har besluttet å tilmelde sig partiet.

Ungdomsfylkingen har hatt en tilvekst på 48 nye lag.

Disse tall kommer ikke helt til uttrykk i organisasjonsoversikten, da de foreninger og lag som blev stiftet i 4. kvartal, først kommer med i rapportene for 1. kvartal 1933.

Foredragsreiser.

Helga Karlsen i Telemark.

I mai måned reiste *Helga Karlsen* på en turné i Telemark og holdt

stilling at de må søke hjelp hos forsorgsvesenet, ikke skal kunne velges til noget tillitshverv i en kommune, er en skamløs utfordring til den arbeidsløse befolkning. Staten og Norges Bank har ofret hundreder av millioner til private spekulasjonsbanker uten en gang å føre kontroll med hvordan pengene blev brukt. Men de arbeidsløse skal sulte og attpå brennemerkes. Skattesnytere kan sitte i bystyret og herredsstyret, men de fattige skal som uverdige mennesker settes utenfor.

Harmen over dette skamløse forslag bør bli så sterk utover landet, at både forslaget og den uduelige bonderegjering blir feid vekk hurtigst mulig.

Tukthusloven

må nu uten flere krumspring straks opheves. Selv våre fremste borgerlige jurister finner loven hensiktsløs og skadelig.

Vi krever også at Stortinget øieblikkelig setter en stopper for

den fascistiske forsvarsministers landsskadelige arbeide

for å danne «frivillige ordensvern». Blir ikke dette arbeide stoppet, kan det føre landet op i tilstander som folket, med erfaringer fra Finland, Tyskland, Italia og andre fascistherjede land, må grue sig for.

Vekk med de fascistiske garder! Vekk med den fascistiske forsvarsminister!

Over hele den kapitalistiske verden hersker nu en fryktelig krise. 30 millioner mennesker er arbeidsløse. Det er mat og andre nødvendige varer i overflod, men allikevel sulter millioner av mennesker. Nye kriger forberedes, og de reaksjonære og fascistiske garder rykker truede frem i de fleste land. Til slike meningsløse tilstander fører det kapitalistiske system.

Veien ut av disse fryktelige forhold går gjennom *socialismen*, gjennom en planmessig økonomi og produksjon under hensyn til samfundets behov.

Kravet om *socialismens* gjennomførelse får derfor en aktuell betydning som aldri før. Mot det gamle system og alt dets dårskap og urett reiser vi på maidagen kampen for det nye samfund som, bygget på samarbeide og solidaritet, frigjort for profitt- og egeninteresser, kan skape levelige vilkår for de store folkemasser.

Men frem for alt må det arbeidende folk ut av dagens nødstilstand. Det kan alene skje ved en samlet opslutning om krisekravene, hvis gjennomførelse ligger innenfor mulighetens grense, og som i nogen grad vil kunne avhjelpe krisens verste virkninger. Det spørres bare om den makt som kan mobiliseres bak kravene.

Samling om arbeidernes faglige og politiske organisasjoner må derfor være maidagens løsning nu som før. Det arbeidende folk må fylles med vilje til å sette noget inn for en løsning av dagens problemer og vilje til også å gå inn for et

socialistisk gjennombrudd.

Resolusjon mot krigsfaren.

Arbeiderbevegelsens historiske erfaringer viser at den internasjonale organisasjon som arbeiderklassen har hatt hittil, var ute av stand til å forhindre at en imperialistisk krig bryter ut. Den annen internasjonales ledelse og dermed også den internasjonale fagbevegelses ledelse fortsetter for øieblikket den skjebnesvangre politikk, som førte til internasjonalens sammenbrudd i 1914. Den tredje internasjonale er ute av stand til å gjennomføre nogen aksjon og dens politikk bidrar til å utdype splittelsen i arbeiderbevegelsen og svekke arbeiderklassens motstandskraft mot den kommende krig.

Men desto mer den kapitalistiske krise tilspisses, desto større blir faren for en krig som den eneste utvei av krisen som kapitalismen kan finne. Når den kapitalistiske verden før 1914 blev herjet av kriser, blev de lettere overvunnet ved at man fant nye markeder i de koloniale og halvkoloniale land.

En slik kapitalekspansjon er under de nuværende forhold yderst vanskelig. Den nasjonale kapitalisme som er vokset frem i de tidligere kolonialland, skjerper alle det kapitalistiske systems motsetninger. Den samme virkning har den voldsomme proteksjonisme som det ene kapitalistiske land efter det annet går over til. Russland, som tidligere var et halvkolonialt område, er under proletariatets diktatur unddratt verdenskapitalens herredømme.

De borgerlige regjeringers avrustningsforslag tjener bare til å vill-lede de store masser som krever fred. Å gi sin støtte til denne tilsynelatende pasifistiske politikk slik som reformistene gjør det, er bare å gi næring til farlige illusjoner hos arbeiderne. Mot denne politikk må massenes vilje til fred settes inn ved å øve press på regjeringene.

Arbeiderne i alle land har til oppgave å sette all sin agitasjon inn mot kapitalismen og forberedelsen av den imperialistiske krig, idet de kjemper for å styrte det kapitalistiske system og den herskende klasse. Denne skal vite at arbeiderklassen vil utnytte krigen, hvis den likevel kommer, som et middel til å styrte det kapitalistiske system. Ethvert angrep på Sovjet-Unionen betrakter arbeiderklassen som et angrep på sig selv. Sovjet-Russlands beskyttelse er en oppgave for hele verdens arbeiderklasse.

Den krigsfare som er en følge av krisen, økes ikke minst i Europa, ved tilspissede politiske motsetninger. Overalt må arbeiderklassen opta den skarpeste kamp mot den nasjonalistiske bølge, overalt står fienden i ens eget land.

Arbeiderne har til plikt å bekjempe krigsproduksjonen og nekte å transportere våpen som er bestemt til krigsbruk og i krigstilfelle å utvide denne kamp til generalstreik. Ikke bare i slike vakre resolusjoner, som de som vedtas av den faglige og den socialistiske arbeiderinternasjonale, men i handling.

Kapitalismen er krig, socialismen er fred. Kampen for fred er derfor kampen for socialismen. Enhver koalisjon med borgerlige partier, enhver tolerering av de borgerlige regjeringer er det samme som å støtte det herskende samfund og økonomiske system, det er å styrke

fascismen som idag er den viktigste faktor i den krigerske nasjonalisme.

Forutsetningen for en virksom kamp mot krigen er derfor en revolusjonær socialistisk politikk med det mål å gjenoprette arbeiderklassens internasjonale enhet. Her som over alt gjelder det at arbeiderklassens befrielse kan bare være arbeiderklassens eget verk.

Resolusjon om den økonomiske krise.

1. Den nuværende verdenskrise overgår i omfang, dybde og varighet alle kriser før krigen. Den er ikke lenger et middel til fornyelse og ny utvikling av den kapitalistiske økonomi, men et uttrykk for det faktum at kapitalismen er kommet inn i sin nedgangsperiode. Alle forsøk som kapitalistene i de forskjellige land har gjort for å unddra sig krisens ødeleggende virkninger — midler som lønnsreduksjoner, tollpolitikk, ophevelse av gullinnløsningen, dumping o. s. v. — bidrar bare til ødeleggelsen av det kapitalistiske system, de tjener ikke til å overvinne, men bare til å skjerpe krisen. Sovjet-Unionens eksistens, landet hvor arbeiderne har erobret makten og arbeider på oppbygningen av en socialistisk planøkonomi, og kolonialfolkernes revolusjonære bevegelser legger den kapitalistiske utvikling store hindringer iveien. Så lenge kapitalismen ennå består, vil den bli rystet gjennom nye, hyppigere og skjerpede kriser.

2. I alle kapitalistiske land velter den herskende klasse byrdene over på de arbeidende masser. De helt arbeidslediges antall er minst 25 millioner. Og mange millioner er fordømt til å arbeide på innskrenket tid. Over alt synker arbeiderklassens levestandard. Lønningene presses ned på et slikt nivå, at selve arbeidernes eksistens er i fare. Arbeiderklassens sociale erobringer blir stadig mer radikalt avvirket. Kapitalistklassen beviser derved at den ikke har vilje til og er ute av stand til å sikre de massers eksistens, på hvis utbytning den kapitalistiske økonomi beror.

Samfundets småborgerlige lag blir i en stadig stigende grad berøvet sin eiendom og proletarisert. Som en følge av agrarkrisen blir grunnlaget for bøndernes eksistens ødelagt i Europa, Amerika og koloniene.

Den stigende elendighet blandt de brede masser og nødvendigheten av å utøve et sterkere press på arbeiderklassen og samfundets middelstand gjør det umulig for den kapitalistiske klasse i alle kapitalistiske land å oprettholde sitt klasseherredømme med demokratiske midler. Den ødelegger derfor i stigende grad de demokratiske og parlamentariske rettigheter og griper stadig mer besluttomt til diktaturet. Idet kapitalistene utnytter misnøien blandt fortvilede småborgerlige masser og blandt lite klassebevisste masser som er skuffet over arbeiderpartienes politikk, skaper de en massebevegelse til fordel for et slikt diktatur, som dermed antar formen av fascisme, og har til formål å frata arbeiderklassen dens makt ved å ødelegge dens organisasjoner og betyr en stadig latent borgerkrig mot arbeiderne.

4. Om det er nødvendig å utnytte parlamentarismen til mobilisering av arbeiderklassen, så er dog den overfor skildrede situasjon det

håndgriperlige bevis for at arbeiderklassen ikke kan erobre makten med parlamentariske midler og for at koalisjonspolitikk eller samarbeide (mondisme) med kapitalistene bare tjener til å øke arbeiderklassens nød, til å befeste kapitalistenes makt og til å forvirre, lamme og svekke arbeiderklassen.

Kapitalismens fallitt gjør socialismens gjennomførelse til en aktuell oppgave for arbeiderklassen i alle de kapitalistiske land. Dens forutsetning er at borgerskapet styrtes og at arbeiderklassen erobrer makten med revolusjonære midler.

5. Erobringen av den politiske makt forutsetter en felles kamp til forsvar av arbeidernes levestandard og av deres politiske rettigheter. Dette er det grunnlag hvorpå alle arbeidere uten hensyn til deres politiske ansknelser kan forenes.

De partier og grupper som er representert på konferansen, anser det derfor som sin første og viktigste oppgave å skape en enhetsfront av alle arbeidere til kamp for forkortelse av arbeidstiden, til kamp mot lønnsreduksjoner og for forhøielse av lønningene og utvidelse av arbeidernes sociale rettigheter, til kamp mot de fascistiske angrep og til forberedelse av sluttkampen om socialismen.

De vil arbeide for å gjøre arbeidernes masseorganisasjoner, særlig fagforeningene mer aktive, få dem til å føre en revolusjonær politikk og for en faglig samling, nasjonalt som internasjonalt.

De ser i gjennomførelse av en samlet front og den beslutsomme kamp for aktuelle krav det avgjørende middel til å styrke arbeiderklassens kraft og til å hitføre den avgjørende maktkamp.

Konferansens beslutninger blev behandlet i centralstyrets møte 15 august og med følgende innstilling fra partiets internasjonale utvalg:

1. Det norske Arbeiderparti ser det som sin viktigste oppgave å arbeide for internasjonal samling på et socialistisk og klassemessig grunnlag. Forutsetningen for en seirik fremgang for arbeiderne er at striden innenfor arbeiderklassen bringes til ophør. De samarbeidende partier må derfor positivt gå inn for en samling av de stridende internasjonaler og de frittstående grupper i én felles Internasjonale på klassekampens grunn. Partiets deltagelse i det innledende samarbeide med de uavhengige, revolusjonære partier er bestemt av ønsket om gjennom dette samarbeide å understøtte disse samlingsbestrebelse. Det norske Arbeiderparti kan således ikke gi sin støtte til at det reises en ny internasjonal organisasjon ved siden av de allerede eksisterende internasjonaler.

Under henvisning hertil og til de vedtak landsmøtet har fattet i de angjeldende spørsmål tar centralstyret de resolusjoner som er vedtatt på den internasjonale konferanse i Berlin 5—6 mai 1932, til etterretning og gir sin representant i samarbeidsutvalget i oppdrag på konferansen å fremme forslag om at det på grunn av at den fascistiske fare er overhengende, igangsettes en aksjon for internasjonal samling på organisasjonsmessig grunnlag. I den anledning retter konferansen

Om behandlingen i Stortinget av forslagene henvises til stortingsgrup-
pens beretning.

Bank og kredittvesen.

- I. Det opprettes et *finansråd* som tillegges den øverste kontroll over landets bank- og pengevesen. Rådet har besluttende myndighet i spørsmål om diskonto og valutaomsetning.
- II. Det opprettes en statscentral for valutaomsetningen. Centralen underlegges *Norges Bank*.
- III. Det nedsettes en parlamentarisk (alternativt kongelig) kommisjon til utredning av spørsmålet om en mere betryggende samfundsmessig ordning av bank- og pengevesenet, herunder spørsmålet om Statens overtagelse av garanti for bankinnskudd fra uformuende innskytere. Kommisjonen får fullmakt til å la eksperter gjennomgå og vurdere bankenes aktiva og passiva.

Arbeidsløsheten.

A. Med sikte på snarlig hjelp:

På statsbudgettet for 1932—33 bevilges

Til vei- og jernbanebygning, til uttapnings-,
tørrlegnings- og reguleringsarbeider for å fore-
bygge skadeflom 7.5 mill. kroner.

Til avhjelp av arbeidsløsheten efter forde-
ling av Socialdepartementet 6.0 mill. kroner.

Til oprettholdelse av syketrygden i dens nu-
værende omfang 1.5 mill. kroner.

Til forskjellige foranstaltninger, herunder til
øieblikkelig hjelp for nødstillede norske sjømenn
i utenlandske havner gjennom konsulatene 1.5 mill. kroner.

B. Med sikte på fremtidig hjelp:

1. Der nedsettes en kommisjon (komité) til fortsatt utredning av spørsmålet om sosialisering av industrielle bedrifter.

Komitéen får også i oppdrag å utrede spørsmålet om innfø-
relse av *bedriftskontroll* med

- a) meldeplikt for bedrifter som innskrenker eller innstiller driften,
- b) adgang til beslagleggelse og ekspropriasjon av bedrifter som innskrenker eller innstiller driften,
- c) instituering av et *økonomiråd*, hvis oppgave det er å organisere næringslivet på samfundsmessig basis — bl. a. fremme av en behovsmessig produksjon, forenkling av omsetningsapparatet og et rasjonelt varebytte med utlandet.

Og så lenge holdt de private pengeinteresser kampen mot arbeiderne og deres organisasjoner gående, at følgene derav i høi grad har vært medvirkende til de vanskeligheter Den norske Creditbank og Bergens Privatbank nu er kommet op i.

Arbeiderne kunde med større rett og bedre grunn forlangt at Norges Bank under denne kamp hadde tatt parti for arbeiderne og deres organisasjoner, mot arbeidskjøperne, enn disse privatbanker idag kan vente støtte av Norges Bank.

Erfaringen viser således at det *arbeidende* norske folk aldri kan regne med privatbankenes støtte, hverken direkte eller indirekte, når det opstår åpent kampforhold mellem arbeidskjøperne og arbeidstagerne, mellem arbeiderne og privatkapitalistene, mellem arbeidets interesser og utbytningen.

Det er derfor helt naturlig og logisk at vi står reservert, når bankenes og privatinteressenes menn roper på vår, Arbeiderpartiets, tilslutning til denne understøttelse.

La oss sette interessene på plass:

Det er ikke bankene, pengene og pengeinteressene som holder arbeidslivet oppe. Tvertimot. Det er arbeiderne, de arbeidende bønder og fiskere — det er det samfunnsnyttige arbeide — det og det alene, som kan gi bankene innhold.

De store tall i bankenes aktieprotokoller er idag tomme tall. Men disse tomme tall kan gis nytt innhold, men vel å merke: alene ved arbeidernes hjelp, alene ved det verdiskapende arbeide, rikdommens kilde.

Derfor må bankvesenet før eller senere inn under arbeidslivets kontroll og herredømme — ikke omvendt — som nu.

Her skiller Det norske Arbeiderpartis representanter lag med borgerpartienes og tar konsekvensen derav.

I tilslutning til de reiste krav fra Arbeiderpartiet om en samfunnsmessig kontroll med bank- og pengevesenet for *derigjennem* å gjenoprette tilliten og trygge arbeidslivet og de små sparere, fremsatte vår fraksjon i innstillingen følgende forslag:

I.

Stortinget anmoder Regjeringen om å fremsette proposisjoner til lov om:

1. Et finansråd med besluttende og kontrollerende myndighet over landets bank- og pengevesen, diskonto og valutaomsetning.

Finansrådet skal ha adgang til å la eksperter gjennomgå og vurdere bankenes aktiva og passiva.

Arbeidernes faglige Landsorganisasjon, kooperasjonens og næringslivets organisasjoner skal gis innflydelse på valget av rådet.

2. En statscentral med enerett (monopol) på all valutaomsetning. Centralen kan underlegges Norges Bank.

Eiere av utenlandsk valuta skal tilpliktes å stille til rådighet for statseentralen all den valuta de besidder og den valuta de senere erhverver ved eksport, skibsfart eller på annen måte.

II.

Det nedsettes en kommisjon til utredning av spørsmålet om en mere betryggende og samfunnsmessig forsvarlig ordning av hele vårt bank- og pengevesen. Herunder skal også utredes spørsmålet om statsgaranti for bankinnskudd for

gjelder så viktige næringer og vitale interesser som her, og vi kan under ingen omstendighet gi vår tilslutning til å utstyre administrasjonen med en slik fullmakt, som faktisk ingen begrensning har. Derfor fastholder vi vårt henleggelsesforslag.

Ved voteringen forelå Mowinckels forslag — i en noget endret form — sålydende:

Under henvisning til Justisdepartementets uttalelse om loven av 22 mars 1918, hvorefter denne vil kunne anvendes til beskyttelse av de interesser som omfattes av forslaget til midlertidig lov om regulering av innførsel av trelast m. v., henlegges dette lovforslag.

Før voteringen uttalte komitéens formann på partigruppens vegne at hvis henleggelsesforslaget ikke blev vedtatt, forbeholdt han sig å opta den oprinnelige innstilling, og vårt parti stod i så fall samlet om den.

President Eiesland uttalte at han vilde la votere over Mowinckels forslag først. Herimot protesterte Arbeiderpartiet. Mot 38 stemmer blev presidentens voteringsmåte godkjent. Mowinckels forslag blev derpå vedtatt med 71 stemmer mot 3, idet de fleste av vår gruppe hadde forlatt salen som en protest mot den voteringsmåte som blev benyttet.

Efter den skjebne kubbloven hadde fått, blev derpå også *melkepliktloven* besluttet henlagt.

Den nye forsvarsordning.

Arbeiderpartiets avvebningsforslag.

I 1928 tok arbeiderregjeringen op spørsmålet om å få en allsidig utredning av hele avvebningsspørsmålet. Regjeringen fremsatte proposisjon om at det skulde opnevnes en kommisjon «til å utrede spørsmålet om avvikling av vårt militære forsvar (avvebning) og opprettelse av et ikke-militært opsyn til vakt hold om landets grenser og vår folkerettslige stilling, så vel i fred som i tilfelle av vebnet konflikt mellem andre land, hvorved Norges interesser kan være truete». Efter Regjeringens fall blev dens proposisjon imidlertid trukket tilbake av Regjeringen Mowinckel. Den blev optatt som privat forslag i Stortinget, men blev ved behandlingen her forkastet med 84 mot 59 stemmer. Samtlige borgerlige stemte mot forslaget.

Da den forsterkede militærkomité trådte sammen siste høst for å behandle det fremlagte regjeringsforslag om ny forsvarsordning, var således partiets fraksjon i komitéen henvist til å ta fatt på egen hånd med utformingen av den fremtidige vaktordning. Komitéfraksjonen som bestod av *Monsen, Olsen-Hagen og Sæter*, gjorde uttrykkelig opmerksom på at dens forslag bare måtte betraktes som en skissemessig utformning av partiets standpunkt. I detaljene kunde det ved en mere inngående behandling bli gjenstand for endringer og modifikasjoner. Men med hensyn til sakens kjerne — *avskaffelse av det militære forsvar og op-*

rettelsen av et civilt grenseopsyn uten krigsmessige militære oppgaver — måtte forslaget fastholdes som et uttrykk for Det norske Arbeiderpartis prinsipielle syn i dette spørsmål.

Det fremholdtes i premissene for fraksjonens forslag at den fremtidige vaktordning måtte bygge helt ut på norsk opfatning av norske interesser og forpliktelser, og da bygges op med utgangspunktet i følgende kjennsgjæringer:

at det både materielt og kulturelt er et livsbehov for det norske folk å bli holdt utenfor enhver fremtidig krig,

at vi mangler økonomisk evne til å holde et krigsberedt militært forsvar som kan være sterkt nok til å sikre vår eksistens som et fritt folk, og

at de norske interesser blev ivaretatt på en helt ut betryggende måte under 4½ års verdenskrig, vesentlig gjennom den opsynstjeneste marinen utførte med sine småfartøier.

Som en konsekvens av forslaget om et civilt grenseopsyn gjennom organiseringen av en kystvakt og landvakt forelo våre partifeller i komiteén at vernepliktsloven blev ophevet, at hæren og marinen med administrative organer, skoler, land- og kystfestninger m. v. blev nedlagt, samt at private beveggede organisasjoner blev oppløst og deres våben overlevert til politiet.

Efter henstilling av Arbeiderpartiets fraksjon hadde Forsvarsdepartementet innhentet en opgave over verdien av de eiendommer og fonds som militærvesenet disponerer. Departementet anslo dagens verdi av disse til vel 100 millioner kroner for hær og marine.

De midler som eventuelt vilde komme inn ved realisasjon av de militære eiendommer, og de militære fondsmidler som blev frigjort ved militærvesenets avskaffelse, forutsattes å gå inn i et felles fond for kystvakten og landvakten til dekning helt eller delvis av disse utgifter. Det blev i innstillingen pekt på at en del av de nuværende øvelsesplasser, skolebygninger og kaserner m. v. vilde kunne gå over til bruk for de mannskapsskoler som trengtes.

Ved nedleggelsen av det militære forsvar vilde dessuten forsvarsdepartementet bli overflødig og ophevet. Den foreslåtte vaktordning forutsattes lagt direkte under statsministeren og organisert med et styre felles for kystvakten og landvakten og med en direktør som chef.

Innstillingen behandlet utførlig det nye grensepølitis oppgaver, overgangsutgifter og det opstillede normalbudgett. Under behandlingen av de rent organisasjonstekniske sider ved forslaget hadde fraksjonen hatt sakkyndig assistanse, for kystvaktens vedkommende av marinekaptein E. A. Steen i admiralstaben og marinekaptein Olaf Kullmann, og for landvaktens vedkommende av major i generalstaben Otto Ruge.

I sine prinsipielle bemerkninger vendte fraksjonen sig mot våre hjemlige forsvarsrumlere og pekte på at et såkalt «eksistensforsvar» forutsatte at vi uten hensyn til følgene for land og folk skulde kunne ta kampen op mot ethvert angrep på vårt land uten hensyn til overmakten. Det kunde imidlertid fastslåes